

ABSTRAKT

Status przedmiotu materialnego w brytyjskiej filozofii analitycznej XX wieku

Dysertacja przedstawia kwestię statusu przedmiotów materialnych na podstawie pism następujących brytyjskich filozofów analitycznych XX wieku: George Edward Moore, Bertrand Russell, Alfred Jules Ayer i John Langshaw Austin. Wzajemne oddziaływanie tych filozofów stanowi przyczynę, dla której przedmiotem pracy uczyniono rozważania wszystkich wyróżnionych myślicieli. Postawiony problem badawczy zogniskowany jest wokół zagadnienia wiedzy o świecie zewnętrznym, co z kolei prowadzi na epistemologiczny grunt filozofii percepcji. Podkreślenia jednak wymaga, że podczas gdy w filozofii brytyjskiej zwyczajowo kładzie się nacisk na kwestię poznania, w szczególności zaś na spostrzeganie zmysłowe, w rozprawie szczególną uwagę zwrócono na ontologiczną warstwę problematyki zajmującej Moore'a, Russella, Ayera i Austina.

Autor podkreśla, że za renesansowymi klasykami filozofii brytyjskiej zarówno Moore, Russell i Ayer zdają się ignorować niezmiernie istotny aspekt sytuacji spostrzeżeniowej, jakim jest szeroko pojmowany kontekst poznawczy towarzyszący zmysłowemu poznawaniu przedmiotów materialnych. W pracy broniona jest teza, że kontekst modyfikuje sytuację poznawczą oraz jest istotnym elementem każdego doświadczenia zmysłowego. Wbrew filozofom głoszącym, iż bezpośrednim przedmiotem percepcji są dane zmysłowe lub ich terminologiczne odpowiedniki, autor – opowiadając się za odrzuceniem reprezentacjonizmu – argumentuje, że przedmioty materialne są poznawane bezpośrednio na drodze doświadczenia zmysłowego i zależnie od kontekstu poznawczego prezentują określone własności.

Rozprawa broni stanowiska, że w doświadczeniu zmysłowym nie poznajemy własności rzeczy materialnych, lecz rzeczy materialne, natomiast ich własności, czy też, za Brytyjczykami mówiąc, idee, wrażenia bądź dane zmysłowe, są tożsame ze zmysłowym poznaniem przedmiotów materialnych przez podmiot poznający. Autor postuluje, że zmysłowe własności przedmiotów materialnych mają naturę nieredukowalnych relacji poznawczo-ontycznych, których członami są: podmiot poznający (P), znajdujące się w przestrzeni dzielącej podmiot i poznawaną rzecz medium poznawcze, w tym wykorzystywana aparatura i towarzyszące postrzeganiu warunki fizyczne (M) oraz poznawana zmysłowo rzecz materialna (R).

Konrad Bąkta
6.09.2017